

PĒCREDIGĒŠANAS PRASMJU APGUVĒ JEB KO VARAM MĀCĪTIES NO MAŠĪNTULKKOŠANAS BRĪNUMIEM

Seminārs "Tulkojam Eiropu. Kas jāprot tulkotājam 21. gadsimtā?"

Mg. transl. vieslektore Aiga Bādere

09.11.2023.

VENTSPILS AUGSTSKOLA

Plāns

Pamatojums

Problemātika

Pēccredīgēšanas prasmju apguve

Mašintulkošanas brīnumi (kļūdas)

Saistītie studiju kursi Ventspils Augstskolā

Pamatojums

- MT sistēmas tiek izstrādātas jau vairāk nekā septiņus gadu desmitus, tomēr tikai nesen tās sāka ietekmēt vairākuma tulkotāju darba vidi (Nitzke 2019)
- Domāšanas process pēcreidīgēšanā ir ļoti sarežģīts (SDL 2018)
- Nedrīkst novērtēt par zemu to, cik svarīgi ir mācīt pieņemt tulkošanas rīkus (Zaretskaya 2017)
- Pēcreidīgēšana definēta kā mašīntulkojuma labošana un pārskatīšana un nereti tieši kā kļūdu identificēšana un labošana (O'Brien 2011, 2022; Guerberof Arenas 2020)
- NMT rezultāts ir labskanīgāks un šķietami pareizs, kā rezultātā var nepamanīt kļūdas, kas nav acīmredzamas (Nitzke, Hansen-Schirra 2021)
- Rezultāts var būt labskanīgs, bet neprecīzs (Kenny 2022)
- Labskanīguma lamatas, viltus drošības sajūta (Ciobanu 2022)

Problemātika

Priekšrocības

Trūkumi

Iesaka atbilstošu
tulkojumu

Iesaka **plūstošu un
labskanīgu**
tulkojumu

Palīdz tulkotājiem
(Koehn 2020)

Izlaiž informāciju

Maina būtisku saturu

Halucināciju veidā
piedāvā jaunu saturu

Šķietami ticamā saturā
ievij pretēju nozīmi

“Mūsdienās
ātrums ir
viss.”

Ciobanu 2022

Problemātika

Tulkotājiem arvien biežāk tiek prasīts uzticēties mašīntulkošanai un strādāt ar to. Tas ir tā, it kā tulkotāji atrastos autonomā transportlīdzeklī, kurā rokas nedrīkst turēt uz stūres, bet skatienam vienmēr jābūt pievērstam ceļam un iejaukties drīkst tikai tad, kad nepieciešams. Šie, domājams, retie 'nepieciešamās iejaukšanās' momenti tiek pasniegti kā apskaužamas iespējas būt radošiem, kas kaut kā atceļ visu iepriekšējo stresa pilno piepūli, skatoties un gaidot briesmas, no kurām izvairīties. Protams, neviens gan nespēj pateikt, kad būs tas 'nepieciešamais' moments. Lai arī autonomu transportlīdzekļu precizitāte pirms kāda laika sasniedza 99 %, tie joprojām tiek testēti. Daudz mazāk uzticamas neirontulkošanas programmas tiek izstrādātas ilgāku laiku, un pēcreidīgētāji joprojām ir atbildīgi par izvairīšanos no avārijām. (Ciobanu 2022)

Mašintulkošanas brīnumi (kļūdas)

AT	MT	Kļūda
Languages you select here should match the languages in which your app is available.	Šeit atlasītās valodas ir jāatbilst valodām, kurās pieejama jūsu lietotne.	gramatika
Change the settings in the menu to change the formatting.	Mainiet iestatījumus, lai mainītu formatējumu.	izlaidums
The default text on the message mainly depends on your app name.	Ziņojuma noklusējuma teksts ir atkarīgs no lietotnes nosaukuma.	izlaidums
Show hide elemnts	Rādīt paslēptos meiteņus	halucinācija
Add seasonality adjustment to increase this campaign's average daily budget for a limited time.	Pievienojiet sezonālītātes korekciju, lai ierobežotu šīs kampaņas vidējo dienas budžetu.	izlaidums, nepareizs tulkojums
An Acceptable Usage Policy clearly states what the user is and is not allowed to do with these resources.	Tas ir saistīts ar to, ka tas ir ļoti viegli, un tas ir saistīts ar to, ka tas ir ļoti grūti, jo tas ir ļoti grūti.	neizmantojams tulkojums
We regret to inform you	Diemžēl mēs ar prieku informējam	papildinājums

Mašīntulkošanas brīnumi (kļūdas)

- Nepareizs tulkojums
- Netulkots teksts
- Pārtulkots teksts, kas nav jātulko
- Izlaidumi/papildinājumi
- Nepareizi termini
- Gramatika
- Pareizrakstība
- Interpunkcija
- Konsekvence
- Stils
- Lokalizācijas noteikumi
- Pretējas nozīmes tulkojums
- Halucinācijas
- Atkārtoti vārdi
- Iespējami brīnumi vietās, kur AT ir **iekavas, domuzīmes, defises, saīsinājumi, punkts teikuma vidū, netipisks lielo burtu lietojums (piem., nosaukumos), sinonīmi**

Pēcrediģēšanas prasmju apguve

- Mērķis — “spēt izmantot mašintulkojumu gudri” (Torres-Hostench 2022)
- Teorija + praktiski uzdevumi, apstrādājot vismaz 10 000 vārdu (Marheinecke 2016)
- Pieredze; regulāri pēcrediģējot, trīs mēnešu laikā efektivitāte var sākt uzlaboties (SDL 2018)
- Trīs savstarpēji saistītas prasmes: identificēt kļūdas, nošķirt vajadzīgus labojumus no liekiem, ieviest atbilstošus labojumus (Pavlovič, Antunovič 2021)
- Ieteikums pēcrediģēšanu iestrādāt bakalaura studiju beigu posmā vai pat tikai maģistrantūrā, kad zināmā mērā ir attīstījušās vispārīgas tulkošanas prasmes un kompetence (Nitzke, Hansen-Schirra 2021)

Pēcrediģēšanas prasmju apguve

Trīs pīlāri:		
• Darbs ar kļūdām	Pamanīt, klasificēt, izlabot	Pēcrediģētāji
• Izpratne par MT izstrādi	Apmācīt, uzturēt, vērtēt	MT izstrādātāji
• Konsultēšana	Strādāt ar klientu	Pēcrediģēšanas konsultanti
TULKOŠANAS KOMPETENCE		

Adaptēts no Nitzke, Hansen-Schirra (2021)

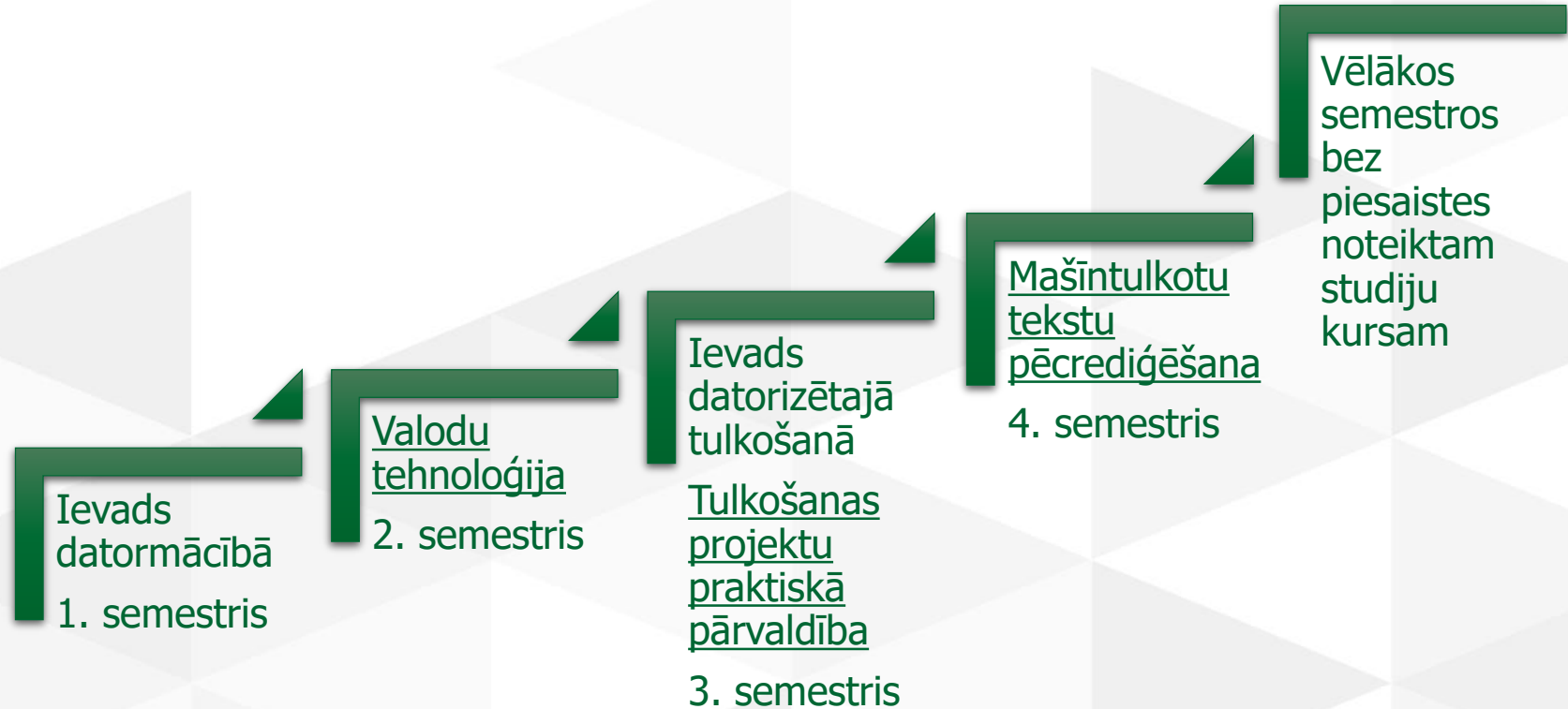
Pēcrediģēšanas prasmju apguve

Tulkošanas kompetence — zina, kā pēcrediģēt mašīntulkojumu, izmantojot stila vadlīnijas un terminu glosārijus, lai noturētu kvalitātes standartus tulkošanas procesā, ko paplašina MT

EMT Competence Framework 2022

Saistītie studiju kursi

Profesionālā bakalaura studiju programma "Tulkošana un valodu tehnoloģija"

Valodu tehnoloģija	Mašintulkotu tekstu pēcrediģēšana
Mākslīgais intelekts Dabiskas/mākslīgas valodas Runas atpazīšana Runas sintēze Teksta apstrāde Daudzvalodība Ātrrakstīšana Mašintulkošana Datorizētā tulkošana “Tildes” loma	MT aktualitāte MT vēsture MT veidi un pieejamība Ētika, drošība, kvalitāte Pēcrediģēšana tulkošanas darbplūsmā Īsinājumtaustiņi Pamata/minimālā pēcrediģēšana Pilnā pēcrediģēšana Citas funkcijas

Secinājumi

- Jāstiprina dažādas prasmes, tostarp zināšanas par MT, terminoloģijas pārvaldības, pirmsrediģēšanas, programmēšanas (makroinstrukciju rakstīšana) un teksta lingvistikas prasmes (O'Brien 2002).
- Jābūt gataviem mācīties, neskatoties uz resursu trūkumu.
- Nemitīgi jāseko līdzi izmaiņām tulkošanā gan kā nozarē, gan kā profesijā.
- MT brīnumi ļauj mums mācīties ne tikai no savām kļūdām, bet arī no MT kļūdām.

Literatūras saraksts

- Ciobanu Dragoș. (2022) Rule-based, Statistical and Neural Machine Translation: What now? *In The Many faces of translation. Machine translation: driven by humans, powered by technology.* DG TRAD Conference 2021
- Guerberoef Arenas Ana. (2020) Pre-editing and post-editing. In: Erik Angelone et al. (eds.). *The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies*, Bloomsbury, 333–360
- Kenny Dorothy (ed.). (2022) Machine translation for everyone: Empowering users in the age of artificial intelligence. *Translation and Multilingual Natural Language Processing 18*. Berlin: Language Science Press.
- Koehn Phillip. (2020) *Neural Machine Translation*. Cambridge University Press
- Marheinecke Katrin. (2016) Post-Editing Machine Translation: What does it Take? *Translation Europe Forum*
- Nitzke Jean, Hansen-Schirra Silvia. (2021) A short guide to post-editing. *Translation and Multilingual Natural Language Processing 16*. Berlin: Language Science Press.
- Nitzke, Jean. (2019) *Problem-solving activities in post-editing and translation from scratch: A multi-method study* (Translation and Multilingual Natural Language Processing 12. Berlin: Language Science Press.
- O'Brien Sharon. (2002) Teaching Post-editing: A Proposal for Course Content. *Proceedings of the 6th EMT Workshop: Teaching Machine Translation*, 99–106
- O'Brien Sharon. (2011) Towards Predicting Post-Editing Productivity. *Machine Translation* 25(3): 197–215
- O'Brien Sharon. (2022) How to deal with errors in machine translation: Post-editing. In: Dorothy Kenny (ed.). *Machine translation for everyone: Empowering users in the age of artificial intelligence. Translation and Multilingual Natural Language Processing 18*. Berlin: Language Science Press, 105–120
- Pavlovič Nataša, Antunović Goranka. (2021) Towards acquiring post-editing abilities through research-informed practical tasks. *Strani Jezici* 50, 185–205
- SDL. (2018) *Training Guide for SDL Post-Editing Certification*
- Torres-Hostench Olga. (2022) Europe, multilingualism and machine translation. In: Dorothy Kenny (ed.). *Machine translation for everyone: Empowering users in the age of artificial intelligence. Translation and Multilingual Natural Language Processing 18*. Berlin: Language Science Press, 1–21
- Zaretskaya Anna. (2017) *Translators' Requirements for Translation Technologies: User Study on Translation Tools*, Universidad de Malaga